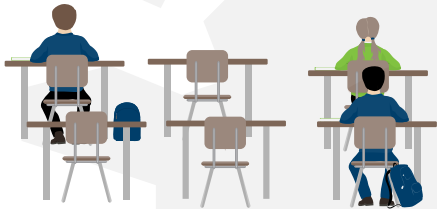

SENJA
KOMMUNE

Folkehelseoversikten 2023

Innledning

Kommunen har ansvar for å fremme folkehelse gjennom tilgjengelige og hensiktsmessige virkemidler, og folkehelseperspektivet skal ligge til grunn i all planlegging og lokal samfunnsutvikling.

For å kunne planlegge og gjennomføre effektive tiltak må Senja kommune ha en god oversikt over ressurser, helsetilstand, påvirkningsfaktorer og folkehelseutfordringer.

Hvert fjerde år gjennomføres en systematisk kartlegging av alle disse faktorene, og her er et utvalg av de viktigste funnene i Folkehelseoversikten 2023.

Hoveddokumentet kan leses i sin helhet på Senja kommunes hjemmeside.

Innhold

Befolknings sammensetning 4

Aldrene befolkning 5

Bosettingsmønster 7

Oppvekst og levekårsforhold 8

Trangboddhet 9

Grunnskolepoeng 9

Bekymringsfullt skolefravær 10

Mottakere av uføreytelser 11

Unge som står utenfor 11

Inntektsulikhet 12

Sysselsatte ungdom 13

Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø 14

Luft og støyforurensing 15

Kollektivtilbud 15

Sosialt miljø og aktivitetstilbud	16
Trygt nærmiljø	17
Skader og ulykker	18
Utrykninger knyttet til psykiatri	19
Drukningsulykker	19
Helserelatert atferd	20
Mat og måltider i skole og barnehage	21
Fysisk aktivitet	21
Alkoholbruk hos barn og unge	22
Røyking	22
Skjermtid	22
Helsetilstand	23
Forventet levealder	24
Muskel- og skjelettplager	24
Overvekt og fedme	25

Befolknings- sammensetning

Aldrene befolkning

Vi lever lengre og får færre barn, som fører til at den eldre befolkningen blir større enn den yngre. Vi får derfor flere sykdommer som kommer med høy alder. Dette vil legge press på helsetjenestene våre.

Bosettingsmønster

Unge/barnefamilier bygger sjeldent ny bolig i distriktene fordi verdien på boligen kan bli lavere enn byggekostnadene – noe som skaper finansieringsutfordringer og gjør det mindre lønnsomt å bygge. Dette forsterker de demografiske utfordringene ved at andelen eldre i distriktene fortsetter å vokse, og blir boende i dårlig tilrettelagte boliger som følge av at boligmassen i liten grad endres.

Oppvekst og levekårsforhold

Trangboddhet

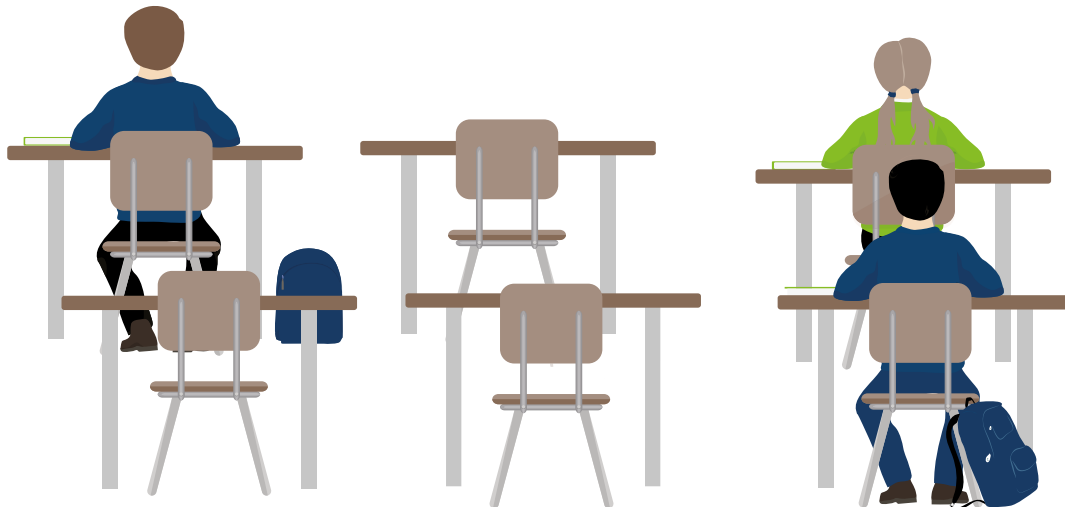
Det er få barnefamilier som bor trangt i Senja kommune. Dette bidrar til gode oppvekstvilkår.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er en faktor som henger sammen med elevens sannsynlighet til å gjennomføre videregående skole. Vi ligger på snitt med fylket når det kommer til grunnskolepoeng, til tross for lavere utdanningsnivå enn fylket og landet for øvrig.

Bekymringsfullt skolefravær

Vi ser en økning i bekymringsfullt skolefravær i Senja-skolene. Dette er urovekkende fordi skoledeltakelse og trivsel er viktige faktorer for deltakelse i samfunnet på sikt.

Mottakere av uføreytelser

Vi har en stor andel uføretrygdede. Omtrent 20% av alle kvinner i alderen 18-67 år i Senja kommune er uføretrygdede. De to største faktorene for uførhet er muskel- og skjelettplager, og psykiske lidelser. Uførhet fratrar mennesker viktige arenaer for sosial deltakelse og mestring, og legger press på helsetjenestene. Arbeidskraft er vår viktigste økonomiske ressurs.

Unge som står utenfor

I kategorien utenforskap til arbeidsliv, skole og arbeidsmarkedstiltak har vi en større andel unge (15-29 år) sammenlignet med fylket. Blant de som blir værende utenfor over lengre tid er det en overvekt av unge med helseproblemer, og manglende videregående utdanning.

Inntektsulikhet

Lav ulikhet i inntekt betyr også lav ulikhet i helse.
Senja har over lengre tid hatt lav grad av inntektsulikhet.
Stort sprik mellom de rikeste og de fattigste i en
populasjon gir en rekke negative effekter på folkehelse.

Sysselsatte ungdom

Vi har en større andel unge (15-19) år i arbeidslivet enn landet og fylket. Dette kan komme av et arbeidsmarked med mange muligheter for ufaglærte og yrkesfaglærte.

Fysisk, biologisk, kjemisk
og sosialt miljø

Luft og støyforurensing

Den samlede luft- og støyforurensingen i Senja er generelt sett liten og uproblematisk.

Kollektivtilbud

Senja er en geografisk stor kommune, med spredt befolkning. En stor andel av barn og unge er misfornøyde med kollektivtilbudet. Et for dårlig kollektivtilbud vil kunne begrense barn og unges muligheter for deltakelse på diverse arenaer, og vil særlig ramme de ressurssvake.

Senja

Landsbasis

Sosialt miljø og aktivitetstilbud

I Senja er bare halvparten av barn og unge med på organisert aktivitet, sammenlignet med 64 % på landsnivå. Kun 31 % av de unge er fornøyd med lokaler for å treffe andre unge på fritiden. Vi har ikke statistikk på deltakelse eller hvor fornøyd de eldre er med aktivitetstilbud rettet mot deres aldersgruppe.

Deltakelse på sosiale fritidsarenaer er viktig for å fremme mestring, trivsel og utvikling, samt å motvirke ensomhet. Å forhindre ensomhet og passivitet er særlig viktig med tanke på den økende eldrepopulasjonen.

Trygt nærmiljø

De aller flest ungdommer i Senja opplever nærmiljøet som trygt. Det er rapportert få trafikkuhell til og fra skolevei, men enkelte skoler har trafikkfarlig adkomst og parkeringområder.

Skader og ulykker

Utrykninger knyttet til psykiatri

De operative tjenestene uttrykker bekymring for en økning i antall utrykninger knyttet til psykiatri siden 2020. Dette påfører tjenestene et økt trykk i tillegg til at det representerer en stor belastning for alle involverte parter.

Drukningssulykker

Redningsselskapet registrerte 6 drukningssulykker fra 2017-2022 i Senja kommune, hvor de fleste ulykkene skjer i fritidsbåt. De fleste ulykkene rammer menn på over 41 år. Til tross for å være en øy-kommune har vi relativt få drukningssulykker.

Helserelatert atferd

Mat og måltider i skole og barnehage

Kommunen er i en prosess for å etablere skolemåltid og felles retningslinjer for mat og måltider i skolene og barnehagene. Dette vil bidra til å utjevne sosiale forskjeller da barna vil få et likt tilbud på tvers av kommunen.

Fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet er viktig også for god psykisk helse. Ungdom i Senja kommune er i mindre fysisk aktivitet sammenlignet med landet. Når det gjelder aktivitetsnivået for barn og for de eldre i Senja har vi ikke tall. Det er rikelig med muligheter for egenaktivitet i friluft, men begrenset med arenaer med universell utforming.

Alkoholbruk hos barn og unge

Tall fra Ungdata indikerer at vi har lav debutalder og oppsummerte tall fra ungdomsskolen viser at vi ligger over landsgjennomsnittet på alkoholkonsum siste år. I kombinasjon med flere ungdommer som rapporterer en liberal holdning hos foreldrene til alkoholbruk hos barna kan dette gi grunn til bekymring.

Røyking

Vi røyker mindre og mindre, men fortsatt mer enn landsgjennomsnittet. 14% snuser daglig av videregåendeelever.

Skjermtid

Oppsummert så bruker barn og unge i Senja mer tid på skjerm enn landsgjennomsnittet.

Helsetilstand

Forventet levealder

Senja har høyere forventet levealder enn fylket, og vi har liten forventet forskjell mellom de med høyere utdanning og de med grunnskoleutdanning, noe som er positivt.

Muskel- og skjelettplager

Innbyggerne i Senja kommune oppsøker oftere enn landsgjennomsnittet helsetjenesten på grunn av muskel- og skjelettplager. Muskel- og skjelettplager kan til en viss grad forebygges gjennom aktive liv og et godt kosthold. En sterk kropp vil kunne bidra til at vi holder god funksjon når vi blir eldre, og gjøre at vi bor lengre hjemme.

Overvekt og fedme

Tall fra sesjon viser at Senja har 10% flere overvektige ungdommer enn landsgjennomsnittet. Halvparten av førstegangsfødende har overvekt og fedme. Overvekt og fedme henger sammen med en rekke psykiske og fysiske lidelser, og har store samfunnsøkonomiske konsekvenser.

